

acció valenciana

les covardies no
han impedit mai
res.

canbó

(la veu de catalunya, 17 desembre 1918)

butlletí quinzenal ... organ d'«acció cultural valenciana»

any II - n.º 22

valència 20 març 1931

15 centims

editorial

la plaga política

València apareix ara com ara en la seua màxima decadència nacional aguditzada per les seves desfavorables condicions geogràfiques, entre les que comptem paradoxàlment la seva exuberant riquesa material. L'acció desnacionalitzadora sobre el nostre poble que tan esquèrpament ha implantat el menyspreu, l'oblit i el ridícol, de les valors espirituals valencianes no podia somniar amb una dominiació tan perfecta del nostre país. L'acció estrangera, però, havia de tindre per llei natural el seu límit i tot just arribat havia de començar amb un ímpetu igual i contrari la reacció del nostre ésser, l'acció nacional, que ja no podrà deturar-se fins a l'extermini de tot rastre de sobirania estrangera a dins de les fronteres.

El nacionalisme valencià interpretant els sentiments nacionals del poble posarà els principis i fonaments alliberadors que portaran fatalment definives conseqüències internacionals. El nacionalisme per la seva mateixa fortitut no bandeja els grans obstacles que ha de vencer sinó que els afronta, puix en això hi ha la justificació de la seva existència.

Nosaltres, arrengrats en les files del nacionalisme militant, hi aportarem freturosos la nostra fe i el nostre esforç per a fer urgent el nostre imperatiu nacional, car no podem tolerar aquest estat que ens fa avergonyar del decandiment de la Pàtria.

El nacionalisme valencià sofrirà encara la prova de la política. Aquesta de tot sentiment que comença d'apasionar en fa una arma al servei d'interesos de partit i desorienta l'opinió amb habilitats polítiques. Existeixen força precedents que ens fan veure com un principi tan evident com el de les nacionalitats—cada nació ha de tindre un Estat—en mans dels polítics resulta un problema complicadíssim, perquè no els interessa resoldre'l, i se entesten a defensar, més o menys disimuladament, un absurd com la penetrabilitat de les nacions dominadores que, per no poder ésser, dona lloc a una superposició exòtica i violenta i, per tant, injusta.

Per a contrarrestar els estralls de la política cal que el nostre valencianisme s'arri en el sentiment del poble, com a deu suprèma del nacionalisme, que li donarà força al nostre pensament per a informar totes les manifestacions de l'activitat nacional. Sense el sentiment és impossible l'existència d'una Pàtria viva i si aquesta no existeix no hi poden haver partits nacionals; a les pàtries

montes, tanmateix, s'aviva la plaga política, rabiósament provinciana, com la que hem patit i que encara no ha desaparegut.

Cal, doncs, ans que fer política, desenvolupar i fortificar el sentiment nacionalista per a formar plènamment el nostre caràcter. «Lo primer—diu l'estimat col·lega «Avant»—que

deuen fer per tant tots els valencians és conèixer bé la seua terra, que després fatalment l'estimaran».

I afegeix encara: «El nostre lema no és sols d'amor a València, sinó el seu ESTUDI, la seua DEFENSA i el desig de SOBIRANIA». Estem absolutaments identificats en açò.

la posició dels universitaris valencianistes envers el projecte de ciutat universitaria a madrid

El dia 11 prop-passat, un company nostre llegí a la sessió de la Comissió Permanent de l'Ajuntament, com a espontani, en nom de ACCIO VALENCIANA i amb l'adhesió de la F. U. E., el següent:

«Excms. senyor Alcalde i Regidors.

Les lleis actualment en vigor permeten als ciutadans intervenir directament en les gestions municipals des d'aquesta tribuna d'espontanis. Ara per ara encara no tenen vot però al menys ja ne tenen de veu. Emperò els veïns quan es decideixen a parlar des d'aquesta tribuna ho fan més que exercint un dret, satisfent un deure. Ho fan quan no els queda més remei, quan l'actuació dels que d'un mode més o menys representatiu regeixen la Ciutat els llastima i els força a queixar-se. Jo des del primer moment vos avise que les meues paraules no son negatives ni tan sols de crítica de la vostra actuació, són simplement informatives, de mera prevenció, d'orientació.

Parle en nom d' ACCIO VALENCIANA, periòdic universitari que tendix a educar valencianament a les nostres joventuts. Entre aquests joves militen gran quantitat d'universitaris que coneixen directament la realitat exacta, per que tenen que patir-la. Cal també fer-vos costar que totes les apreciacions que l' ACCIO VALENCIANA vos eleva estan sotsrites i avalades per les associacions professionals d'estudiants adherides a la F. U. E. del nostre districte universitari. Tinc jo, doncs, l'honor d'ésser en aquesta ocasió el PORTA-VEU dels millors i més importants sectors escolars.

La meua presència ací es, com he dit abans, simplement preventiva. Varem llegir a la premsa diària de la Capital que vos, Senyor Alcalde, havieu estat visitat pel delegat de la Ciutat Universitària de Madrid en el viatge que l'esmentat senyor fa de propaganda de dita obra en provincies. Vos, Senyor Alcalde, fent honor a la fama d'hos-

pitalària de que goja la nostra Ciutat el vau rebre cordialment i entusiasmats per el atractiu de la grandiositat dels projectes alabant-los sincèrament li havieu promés ajudar a la seua realització amb els nostres diners. Suposem que aquesta promesa no serà oblidada com tampoc —volem creure-ho— siga la que fereu als estudiants de les escoles Normals i que serà estudiada per la Comissió Permanent.

Però, parlant-vos sincèrament, senyors concejals, sentim certa intranquil·litat. Tenim el temor de que el deure d'hospitalitat que tan escrupulosament compliu obsequiant als forasters que fan l'honor de visitar-nos, no amb festeigs populars dels que tothom gaudiria, sinó amb balls aristocràtics i amb banquets corporatius, siga ampliat fins al punt de socorrir-los en les seues empreses.

La Ciutat Universitària de Madrid es això, una Ciutat Universitària que estan construint a Madrid. Que Madrid és la capital d'Espanya? I bé, ja ens en recordem, ja sabem que a Madrid està hostatjat l'Estat espanyol —per cert que no del tot *debadés*— i que allí funciona l'Universitat Central. Però açò no te res que vore amb l'Ajuntament de València i les relacions que pugua tindre l'esmentada Universitat amb la Cultura Valenciana son tan debils que podem considerar-les nul·les.

Que el Rei té interès a construir a la capital de la Monarquia unes magnífiques edificacions per a destinar-les a l'ensenyança superior? Ens pareix molt bé. Creguem que no mes que elogis mereix la seua actuació i tampoc ens queixariem si l'Estat destinara part de les contribucions que recauda de les 50 provincies, augmentant, a despeses d'un altre ministeri, la consignació del d'Instrucció Pública, a l'obra del monarca. Però a el Ajuntament de València abans de que acorde la col·laboració en aquesta obra li hem de recordar alguns fets que convé tinga presents abans de decidir-se.

Examinom, no cal que detingudament puix amb una visió rapida tindreu prou, el panorama actual de l'Ensenyança oficial a València. La Biblioteca de l'Universitat no te cap d'estufa. Totes les cadires les té coixes i els pupitres trencats i no pot adquirir cap d'obra nova ni tan sols encuadernar-les ja existents perque tant sols te ¡2.000 pesetes! a l'any, de les que ha de pagar la subscripció obligatòria a La Gaceta de Madrid. A les aules fetes per a 40 alumnes ne fiquen a més de 100, gojant de pupitre no més una minoria i tenint els restants que prendre el apunts escrivint damunt dels genolls. De l'Escola Normal no cal que vos parlem. Vos, senyor Alcalde, la vareu visitar l'altre dia i comproba-reu que deixa, no sols d'ésser confortable sinó també higiènica, i que el seu estat actual autoritza i justifica totes les protestes dels escolars, per violentes i intransigents que si-guen. L'Institut de Segona Ensenyança és una taca al bell mig de la urb moderna i ja fa anys que és parla de la seua sempre im-me-diata desaparició. Amb el temor del seu pro- per assolament no es fan les reparacions ne- cessàries i el seu estat esdevé mes insostenible cada dia. L'Escola Indutrial està en un local llogat a la benemèrita Escola d'Artisans. De les Facultats de Ciències i de Medicina no cal parlar-ne. La seua situació és tan miserable, que l'Estat—oh miracle—s'en va enterar i de- cretà la seua construcció. Però les obres s'han paralytat... perque el Govern *diu* que fa eco- nomies.

Segurament tots vosaltres senyors conce-

jals, direu que d'açò no en teniu la culpa, que el mal ve de dalt i que no son coses d'incum- bència municipal. Vos senyor Alcalde possi- blement per la vostra posició política atribui- reu al centralisme, a la actual estructuració unitària d'Espanya l'origen del mal i tal vol- ta tingau raó. Però sinó arranjar les causes que estan fora de la vostra mà, si que podeu remeiar els seus efectes. Una intel·ligència i col·laboració dels organismes regionals amb les juntes de govern de la Universitat—dins de la exigua llibertat d'uns i d'altres—atenua- ria els inconvenients de la deficient adminis- tració de la burocràcia ministerial. L'Univer- sitat de Santiago—per no citar-ne d'altres— està esplèndidament subvencionada per les quatre diputacions i per tots els ajuntaments gallecs. De l'Universitat de València sols un poble se n'ha recordat: Picasent, però la tra- ducció numèrica del seu record no sembla massa grandiosa: 60 pesetes, no obstant ¡Ho- nor i glòria al Ajuntament de Picasent, únic protector de la Cultura Pàtria!

Senyors concejals, he vingut com he dit al començar no més que per a prevenir-vos, pera recordar-vos de que esteu on esteu per admi- nistrar els interesos de València i que la Ciu- tat voria amb molt de gust que en compte de contribuir a l'embelliment aliè vos preocupa- reu del sanejament propi. Que més que la de- coració de Madrid amb una Ciutat Università- ria de factura reial ens interessa als veïns la *higiene* dels centres d'Ensenyança de Valèn- cia.

Açò és el que va ésser llegit. Ara anem a fer qualques comentaris sobre el que han dit alguns periòdics i, també, a fer-li algunes petites observacions al nostre *alcalde regio- nalista*, a l'entorn del que va respondre al nostre company.

El nostre alcalde va dir que no tinguérem por que els diners de la ciutat no's donarien per a eixa obra, però que, per altra part, ell veia amb molta simpatia aquesta obra a la qual creia que devia prestar-se ajut ja que era una Universitat a la qual, una volta en funcions, hi acudirien estudiants de tot arreu de l'Estat espanyol i, per tant, de València. A més a més, va dir, que a totes les nacions importants del món hi han universitats sem- blants.

L'alcalde, no se n'adonat de que aquesta simpatia per la Ciutat Universitària és una cosa que s'adiu molt poc amb la seua decla- ració de fé regionalista de fa uns dies. Si no recòrdem mal, aleshores blasmava el centra- lisme i ara veu amb simpatia la centralitza- ció de l'ensenyança com ho seria açò, en cas de realitzar-se. Ens sembla que na haveu reflexionat ben bé, senyor Alcalde. De centra- lismes ja ne tenim prou amb els existents a hores d'ara, no treballem per la creació d'un nou.

En quant a el de que totes les Nacions im- portants del món tenen una Ciutat Univer- sitària, ens sembla una *petita* errada.

A aquestes Nacions el que hi ha és que cascuna de les Universitats que hi tenen és una Ciutat Universitària, però no en tenen una, sinó moltes, i per açò és per el que de- veu treballar, senyor Alcalde, perque a Va-

lència és cree una Ciutat Universitària mo- derna en la forma i l'esperit que substituïxa aquesta vella oficina d'expedició de títols que és, a hores d'ara, la Universitat.

També, alguns periòdics, en parlar d'açò deïen que València no devia donar diners per aquesta obra *mentre* les institucions d'ense- nyança valencianes no estigueren ben ateses. Això és una apreciació dels dits periòdics: els universitaris valencianistes, el que demanen no és que València no done diners per a la Ciutat Universitària, *mentre* les institucions d'ensenyança del País Valencià no siguen ben ateses, sinó que València no done diners per a eixa obra *mai*, tant si les nostres institu- cions culturals es troben en condicions roïns com si es troben en bones. Els diners del País Valencià a ell es deuen gastar i no emprar- los en obres estranyes. Si a Madrid en vol- len una Ciutat Universitària que se la cons- truïquen ells. Nosaltres ja estem farts d'ésser *las provincias* a les quals se'ls trau el diners amb el pretext de que *las obras son de carácter nacional*. Ara bé, com resulta, si consultem el Dret Polític, que Espanya no és una Nació sinó un Estat on conviven diverses Nacions i la nacionalitat a la qual pertanyen els valencians no és, precisament, la de la Ciutat on es vol crear aquesta Ciutat Universitària resulta que nosaltres no devem contribuir en absolut.

Així, doncs, i per a desfer possibles equívocs, els universitaris valencianistes creuen un deu- re de patriotisme el no contribuir i procurar que no es contribuïxa a eixa Ciutat Univer- sitària. Més que una Universitat, en terra es- tranya, on se'ns ensenye en una llengua exòti- ca, una literatura, un dret, etc. que no són els nostres, volem la Universitat valenciana i valencianitzada, moderna i europea.

f. carreres i de calatayud

València i març, 1930.

la premsa provinciana que suportem

Dins el número 18 d' A. V. corresponent al 20 de gener parlava Jaume Tafalla de les publicacions que es fan fora de la capital plan- yent-se que «des de l'esperit fins a la forma és fals i artificios el que a la major part d'eixos periòdics es contè».

Tot i estant identificat amb allò que el mou a escriure l'article i el plany que en fa, crec per la meua part que la escamesa de l'articulista és un poc desviada. Degué, abans de posar esment en la premsa semanal de certes poblacions valencianes, haver-se fixat en la premsa diària de la nostra ciutat, és a dir, en l'esperit gens valencià que la informa.

De sis periòdics que es publiquen a Valèn- cia, no n'hi ha ni un tan sols del que pugam dir que la seua actuació, el seu esperit, la seua idiosincràsia no siga fràncament perjudicial a la terra valenciana.

Tots sis son fortament provincians en tot, fins a la molla dels ossos. No necessite anar indicant un per un els caïres que caracterizen aquests periòdics perque aparega ben remar- cat el seu tipus de «premsa provinciana».

Però cal dir que bona culpa d'això la tenen aquells individus que essent valencianistes (i que llur comportament en aquest cas induïx a pensar que no ho son de veres) que podent actuar valencianament per modificar, capgi- rar o canviar del tot el to més o menys in- diferent o perjudicial dels diaris dins els quals tenen influència en llur vida, bè per ésser redactors, col·laboradors, accionistes, etc., etc. bé per pertanyer a les agrupacions polí- tiques que els inspiren, no ho fan.

Es dona el cas, que hi col·laboren hòmens que escriuen bé el valencià, que volen ésser valencianistes, però que no sols no fan rès perque la premsa provinciana s'interesse per les coses valencianes pures (açò és, valencia- nistes), per la cultura, la literatura, la dig- nitat civil (açò és, la política) nostrada, etc. sinó que la seua actuació en els dits diaris pot equiparar-se a la de qualsevol escritoret domiciliat a Madrid que es dedica a fer ar- ticlets (de les especialitats i assumptes més diversos) a tant la dotzena per a la premsa provinciana i dels quals la nostra (millor dit, la que es publica a València) n'és bona cli- entela.

Allò menys que se'ls podria exigir a de aquests senyors, és que ja que no poden va- lencianitzar aquests periòdics al menys que hi feren el possible per obtindre aqueix fi.

Si no poden aconseguir que publiquen els editorials i la major part del periòdic (llevat, per ara, la informació telefònica) en valen- cià, al menys que admeten col·laboració va- lenciana, al menys que escriguen ells en va- lencià (i no en altra llengua) els seus arti- cles, que siguen sempre valencianíssims.

g. r. v.

per no poder atendre degudament, per excés de treball, la direcció del nostre periòdic el senyor lluis querol, se i ha encarregat el nostre company jesús g. tolsá. continúa, no obstant, el senyor querol formant part de la redacció.

la direcció fa avinent que dels treballs firmats responen llurs autors.

aquest número ha hagut de passar per la "censura"

les estridencies polítiques son efimeres. la veritat i els principis nacionalistes son indestructibles.

vida cultural

“el regim del treball a la valència del segle XVI”

curs breu professat a l'universitat literaria de valència

primera lliçó (3 de març)

Introducció sobre la bibliografia i les fonts per a l'estudi de la matèria.—Després de referir-se al retard amb el qual es produeix en la bibliografia peninsular la literatura sobre l'assumpte digué que eixa modesta producció no es fixa en el punt concret del règim del treball: solament s'ocupa dels gremis aludint als problemes laborals escàsament. A més a més gran part dels estudis apassionats i polítics responien a la ja vella orientació individualista front a les idees de la escola de Jovellanos, que havia qualificat a les institucions gremials de rêmora del progrés. Després de Campmany callaren els partidaris dels gremis: Les Corts de Càdiç tancaren l'ofensiva abans refugiada als salons de les Societats Econòmiques d'Amics del País. Potser correspon a En Pèrez Pujol la glòria d'haver renovat la defensa en 1876 des de la càtedra i la tribuna. Eixa especial gènesi explica que brolle una literatura admirativa i elogiosa (Campmany, per exemple) que és representada a València pel llibre d'en Tramoyeres, obra premiada als Jocs Florals en 1882, encara que publicada set anys després. Poc abans es publicava l'obra del manqués de Cruilles i més tard —ja en aquest segle— diverses monografies (Rodrigo Pertegàs, Ferran, Ibarra Folgado).

Amb aquesta escassa bibliografia contesta el catàleg de les fonts arxivals. Del segle XVI s'hi troben dades a l'arxiu municipal de València, especialment a la secció de «Consells establimentals» (76 volums, signatures 50 A-126 A) i a l'Arxiu de «Manaments i Empers» i «Real Audiència» així com alguns feixos de protocols notariais. També han estat utilitzats pel conferenciant manuscrits de la biblioteca Universitària i protocols de l'Arxiu del R. Col·legi del Patriarca.

L'INTERVENCIÓ ECONOMICA DEL CONSELL I ELS JURATS.

Intervencionisme en l'avitual·lament; referència a la ressonància d'aquest fet en la vida del treball

La lectura de la documentació que conserva l'Arxiu municipal dona idea clara del Municipi-Estat i valoritza l'interpretació econòmica de les seues activitats. El treball és reglamentat pels òrgans municipals no sols mercè a mesures de policia i règim tutelar consegüent, sinó àdhuc pel fet que el poder legislador de les associacions gremials correspon al Consell de la ciutat fins el punt d'aprovar els capitols, arribant a voltes a redactar-los i, tanmateix amb possibilitat d'aprovar-los i esmenar-los.

Demostra aquest intervencionisme allò que ocorria amb l'avitual·lament de la població. Des d'època molt antiga i «per us e costum antiquada» correspon als Jurats per delegació del Consell general atendre a l'avitual·lament de blat. El Municipi comprava blats i els venia, per mig dels «clavaris de l'avitual·lament de les carns»; i reglamentava la com-

pra i la venda de la fusta, la calç, la palla, l'oli, la garrofa, etc.

Dins d'aquest quadro entra perfectament —com es veu— el fet de la reglamentació del treball pel Municipi.

Problemes que suscita la coincidència de les doctrines de Vives i la realitat valenciana del 500.—El Municipi valencià i les obres socials d'assistència.

Quines idees dominaven a aquest respecte a la València del 500? Açò —diu Beneyto— implica una referència a Joan Luis Vives. Fins a quin punt —es pregunta— pot relacionar-se amb València la posició sustentada en les obres d'aquell gran humanista? Foster Watson estimava ben clara eixa influència, i el conferenciant exposa la sospita de que si València va influir en Vives les idees d'aquest no repercutiren a la seua terra. Aquest fenomen pareix clar si es nota que a l'Universitat valenciana, dependent directament del Municipi, hi havia una càtedra de Llorenç Valle, humanista italià d'ideologia oposada a la de Vives. Note's que Vives parla de València liricament, d'afecte cap a la mare, amb elogi cap a la dona, el paisatge o el clima; mai parla dels regidors ni de les lleis...

El Municipi valencià intervenia, però, fortament en el règim econòmic. Deu pensar-se que a les pàgines de *De subventione pauperum* trobem antecedents en l'organització valenciana de la assistència. Pensem en la Institució del Pare dels Orfens, amb el qual col·laboren el Procurador dels Miserables i l'Afermamosos; la mendicitat era reglamentada; el Municipi no finava de prestar socors a qui li ho demanava. Fins la mateixa vida moral era tutelada: el conferenciant llegeix interessants documents que demostren com els Jurats de València establiren un cert recolliment o recés anyal per que reflexionaren; tenien prohibida la trata de blanques i amb mesures excepcionals feien nàixer en favor de les dones perdudes un règim jurídic privilegiat.

Menció dels principals aspectes de l'intervenció municipal: policia ciutadana, remei dels abusos i frauds: les taxes.—Crida l'atenció, respecte a la policia, l'amplíssima competència municipal. El Consell regulava la contractació; l'almodí atenia a la manera de conrear l'arròs, vetllava pel prestigi de la producció industrial, establint noms perque les matèries posades a la venda foren de bona qualitat; la venda i la revenda en el mercat eren baix la directa vigilància del Municipi, arribant-se a catalogar les venedores establides. S'hi influï fins en la tècnica de la industria, i així es mana que els flequers pasten el pa de certa manera, prohibint-se determinats tipus de pa, etc.

El Municipi curava dels remeis dels abusos, establint taxes. Així en 1532 i en 1515, amb crides que llegeix el conferenciant. Al Manual de Consells número 66 es troba un arancel sobre la fruita del mercat; al volum

número 67 queda fet el preu de les aus i els ocells...

Posició dels Jurats respecte a l'elaboració dels estatuts professionals.—Els Jurats resol·lien plets. En ocasions no manea la intervenció judicial propiament dita, sobre conflictes preparats per extrems tècnics sobre competència dels diversos oficis, etc. No falta el conflicte «honorari» per exemple, amb notícia de la procedència de les processons.

Ordinàriament els capitols gremials son redactats per els membres de l'associació professional: síndics i compromissaris elets amb aquest objecte, però amb consell, vot i parer de persones expertes. Hi han casos de redacció de capitols pel consell. Els velluters remeiaren a fer les seues ordenances i facultaren els jurats per que establixquen quant fóra necessari per al bon govern de l'ofici; però regularment els gremis presentaven als jurats un projecte de capitols que el Municipi solia limitar-se a aprovar vista la súplica del gremi corresponent. De tota manera els òrgans municipals tenien, implícitament reservada la possibilitat de revocar les ordenances gremials; així, per exemple; en 24 de juliol de 1550 els jurats revoquen en una crida tots i cadascú dels capitols dels llibrers perque per causa d'aquells s'encarien els llibres.

segona lliçó (10 de març)

LES EXIGENCIES PER L'EXERCICI PROFESSIONAL

Paral·lelisme entre el treball manual i l'intel·lectual

El Dr. Beneyto comença referint-se l'analogia que antigament es trobava entre el treball de les mans i el del cervell, cosa que es comprenia perque aleshores l'obrer era més artista que peó.

Justifica que el Municipi s'ocupe de totes les esferes del treball, després de comptar com naix la nova ciutat per esforç de treballadors, mercaders i estudiants front al feudalisme. Compara la legislació de la ciutat nova amb la catedral gòtica, seguint al professor de Gant, H. Pirenne, i diu que a València, potser més que a Florència —citada per Ibarra Rodríguez— l'intervenció municipal destacava a l'ésser el Consell municipal qui tenia competència front als gremis i front a l'Universitat o Estudi general.

Per altra banda és digne de notar-se que aqueix moviment laboral que va contra el feudalisme, el fer de les associacions professionals grups tancats i monopolitzadors.

L'aprenentatge: circumstàncies i ambient. Forma del contracte. Duració. La potestat del Municipi per a fer excepcions.

Definit l'aprenentatge com aquell que s'instrueix en els principis d'una professió baix l'immediata dependència dels mestre, posa de relleu el conferenciant l'ambient domestic en el qual es trobava. A d'aqueix efecte cita texts dels Furs i llegeix documents recordant l'obligació de que l'aprenent menje i dorga a casa el mestre; sols excepcionalment certs capitols advertixen que l'aprenent casat pot ésser autorizat a menjar i dormir amb la seua muller.

La forma del contracte es relaciona amb la necessitat de provar-lo, especialment en tractar-se de forasters que vullguen exercir.

les lletres

revista de llibres

"sauces imaginarios y agua de alegrías"

Després d'haver llegit aquest primer llibre de poemes del novell poeta Alexandre Gaos, un hom es troba una mica desconcertat. Davant un poeta hom cerca sempre aquella solució de continuïtat que permet d'obtenir el seu pensament. I bé; aquesta solució no existix en el llibre de Gaos, ço que fa que no es pugui dir quina es la «manera» de l'autor. No vol dir açò que Gaos manque d'originalitat; en té i ben definida. Però vol dir que de la lectura del seu primer llibre no es dedueix cap a quin costat es girarà la seva veleta poètica. En tres menes podem classificar els poemes de

ALEXANDRE GAOS

Gaos: poemes que podriem dir-ne clàssics, d'un classicisme, però, una mica passat pel segle XX; poemes d'imatges i poemes de humor. Totes tres divisions no son, però, ben bé exactes, car la personalitat d'Alexandre Gaos reïx sobre aquesta senzilla classificació.

De la primera mena, exemple sobresortint de la qual n'és el que anomena *Idilio*, en diem poques paraules. Les que calen, tanmateix, per a constatar que Gaos es mostra en ella com un poeta senzill i espontani, les dues qualitats que Juan R. Jiménez troba que deu tenir tot poeta.

Els poemes de humor son els més originals. Hi ha alguna cosa en ells de ràpid i desconcertant, de ingenu i complicat, ensems, que encanta. No hi hem de cercar en ells el «humour» anglés sentimental i humit, fet per parts igual de misèria i de «home» confortable. Ni la ironia francesa. Es un humor cerebral, però desimbolt i simple, que força l'atenció i la mareja, però del que es treu una afirmació gnata: la de que es pot vore el món

amb ulls humorístics que no sien els que ens menen l'«home, sweet home» o a la poca-solta francesa. Aquesta mena d'humor intrascendental, perifèric, que avui té ja molts cultivadors em sembla una de les conquestes de la post-guerra més valuoses. Defugint de la tradicional concepció de l'«humour» situa aquest en un plà més adient al dinamisme de la nostra època. Tot i reconeguent la seva falta de realitat, el seu cerebralisme, creiem que va millor amb el ritme actual que la clàssica concepció a l'estil de Dickens. Es per això que trobem molt encertat els intents de Gaos en aquest sentit. En té alguns d'inimitables, però, pera a mi, el més plenament aconseguit, es el que titula *Conquista*, que comença així:

Para exponerla en mi bazar
quiero comprar su pantorrilla...

Soy ortopédico y poeta.

Señora: le doy a usted mis cien poemas.
Hablan del arca de Noé, de monjas tristes y
[severas,
de un meteoro fugitivo y de una pobre bar-
[quillera.
Son para usted. Se los regalo; pero me da su
[pantorrilla.

¿No le conviene? No lo creo.

Soy ortopédico y poeta.

✽
✽ ✽

Els poemes d'imatges presenten característiques semblants a les de aquesta mena de poemes. Imatges breus i desconectades entre elles; sentiment dominat pel cervell; absència de ritme a l'estil clàssic. Son com llumenetes de color que s'encenen i s'apaguen ràpidament sense donar temps a distingir llurs colors. Cal vore-les moltes vegades per arribar a distingir-los.

✽
✽ ✽

Cap a on es girarà la veleta poètica de Alexandre Gaos? En tots tres camins li esperen triomfs. Si ens deixara dir la nostra opinió, creiem que el seu camí és el de la poesia d'humor. D'aqueix humor fi i intrascendent de que adés n'hem parlat.

El llibre en conjunt és notable, però més que de una representació definitiva dona la impressió d'un assaig general. El vinent llibre, ja triat el camí, potser serà la consagració total d'aquest poeta que suara surt.

j. g. tolsá

Molts capitols valencians del segle XVI exigeixen que el contracte es faça per escrit «ab carta». Unicament quan el contracte era verbal —ràrament— devia provar-se per testimonis; ara bé, com açò donava motiu a perjurs i falsos testimonis no va trigar en exigir-se que es fera inscripció en el llibre de matrícula del gremi, sistema que es desenrotlla en finir el segle XVI.

La duració de l'aprenentatge no era general; correntment s'exigia que passaren quatre anys, però no manquen casos de dos, tres

i cinc anys. A més a més, el contracte podia referir-se a un plaç voluntari.

El Municipi feia pesar la seua influència en aquesta matèria en intervindre per autoritzar l'admissió a l'exàmen de persones que no havien estat com aprenents o estigueren poc de temps. A sovint els jurats presenten com a justificats la pobresa de l'artista i es parla de que és home casat que no pot mantindre sa casa i família ni els càrrecs del matrimoni.

L'exàmen. Ha estat suprimit alguna ve-

informació literària

✽ La Societat Castellonenca de Cultura... ha publicat el número del seu butlletí corresponent a març-abril. Conté el següent sumari:

Color i forma, per A. Sánchez Gozalbo.— Colecció de Cartas-pueblas: Torreblanca, per el P. Ramon de María, C. D.—Paisatge en prosa, per Carles Salvador.—Sin razón, per R. Català Lloret.—Viaje a Italia, per F. Pérez Dolz.—Les cultures en la Madalena, per Joan Porcan.—El «Libre de privilegis de Cató», per Joan Puig.—Notas bibliográficas.—Noticias.—Vocabulari del Maestrat, plec, 23.

Està guarnit amb nombroses làmines.

✽ Nestra Novel·la...

L'admirable publicació que tant està fent per la nostra literatura i per la nostra llengua, continua publicant números plens d'interès. Des de primers d'any, la seua ortografia ha millorat moltíssim.

✽ Avant...

setmanari valencianista republicà, ha représ la seua publicació.

✽ Laura a la ciutat dels sants...

el premi Joan Crexells d'enguany, ja s'ha publicat, bellament editat per Proa.

gada? La peça d'examen. La taxa o dret de caixa. Concessió d'exencions a estudiants artisans.

L'exàmen es característica gremial destacada que no s'inicia molt abans de 1500, essent establert en el segle XVI respecte a nombroses categories artesanals. Note's que l'exàmen era l'acte demostratiu d'haver aprofitat en l'aprenentatge.

Alguna vegada queda suprimit l'exàmen. Es en atenció a una imperiosa necessitat, respecte als flequers per la crida del 7 de juliol de 1529. Es permet que qualsevol persona pugui pastar i vendre pa, sempre que complisca certes normes de policia i quede el públic a cobert dels fraus. Però ben prompte torna a exigir-se l'exàmen i encara s'obliga a ésser examinat tot aquell que deixi d'exercir vint dies (en 1532) o deu dies (en 1548).

L'exàmen es devia fer sobre la especialitat corresponent. D'ahi la peça d'examen establida en la segona mitat del segle XV que es especificava detalladament en el segle XVI. Es curiós recordar que contra l'abus del examinadors del pedrapiquers que posaven peces difícils, en 1565 es determina que no puguin examinar de obres rares i desacostumades a València.

Per a l'exàmen era fonamental el pagament de la taxa o dret de caixa. Aquesta variava molt: en el treball intel·lectual els batxillers devien pagar la meitat que els doctors; entre els tisans sol distingir-se els forasters dels valencians, essent major la taxa que pagaven els forasters.

El Municipi tenia influència a aquest respecte. Si es recorda que arribava a permetre exercir sense exàmen no té res d'estrany que concedira exencions del dret de caixa, sobre tot en matèria de professions intel·lectuals, hagué comptat de que l'Universitat depenia del Municipi. En els documents es troben abundants notícies que poden valuar-se com cosa semblant al «prèstec al honor» de que hui es parla.

(Seguirà)

les arts

conferència sobre art

donada a l' "a. v. r." amb motiu de l'exposició d'artistes moderns

per ismael cohen

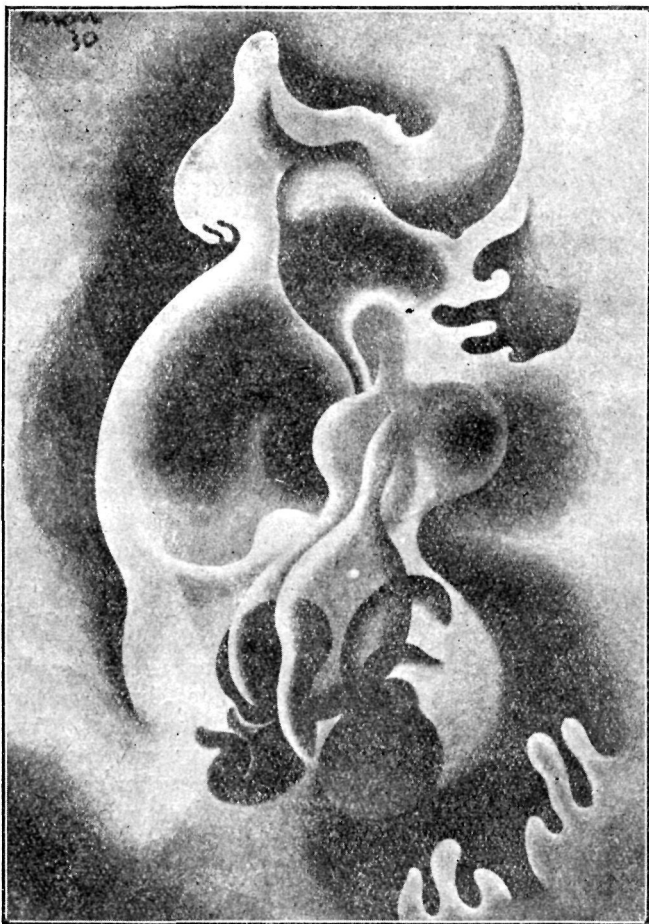
L'home té l'instint de l'ordre. Dotat de aquest instint aplica al món que l'envolta la seua activitat ordenadora. Té, a més a més de l'instint, la sensibilitat que li permet adonar-se'n de les possibilitats d'ordre. Així ha anat augmentant l'extensió de llurs activitats, difusió de la facultat d'atendre que podia ésser perquè creava una xarxa de subordinacions de lo secundari a lo principal.

La natura es presenta als nostres sentits en un caos immens. Malgrat això hom parla

vatges, llurs tatuatges, etc. són quelcom ordenat.

Però al procés històric arriba un moment en que l'artista deixa d'ésser líric per a convertir el seu treball en un «modus vivendi». El pintor, amb el temps narrarà episodis que sols seran d'interés per al que encarrega la obra. El sentiment ordenador està lluny del mòbil. Tota l'història de la pintura és un procés d'eliminació del sentiment ordenador.

La clara unitat geomètrica que domina

PART

JOSEP RENAU

«BAILAORA»

PEREZ
CONTELL

de l'ordre de la *naturalesa*. Mes un bosc no ens pot suggerir l'idea de cosa ordenada. La classificació de la botànica és obra de la nostra sensibilitat ordenadora. Si mirem una nit el cel plé d'estrel·les, vorem com l'estel·lada se'ns presenta tan caòtica als ulls com tot el de la terra. Mes l'home ha creat l'astronomia que és quelcom ordenadíssim. Se'ns podrà dir, però, que l'ordre existia abans de la creació de l'home.

Naturalment. L'ordre existia però és l'home el que el descobria i aquesta sensibilitat tan aguda que l'aixeca per sobre les bèsties, és quelcom tan elevat que li permet desxifrar els enigmes de la creació. A l'art no podria mancar el segell de l'espiritualitat humana. Hom coneix l'instint geomètric com a qualitat innata de l'home. Els escuts dels sal-

a la pintura mural egípcia la trobem als vasos grecs. Plànol únic on es desenrotllen els episodis en una deliciosa i ordenada corrua. L'art bizantí ens presenta altra volta l'unitat del plànol.

Però a l'albada del renaixement, Cinabue, Deiecio, Giotto, apareixen els plànols paral·lels.

A l'Anunciació de Frà Angèlic, del Museo del Prado, podem esguardar l'estratificació dels plànols paral·lels dels accidents del quadre. Són com els diferents telons d'un escenari. Mes si comparem un quadre de Giorgione amb un de Vermeer, hi trobarem certa diferència essencial. Al de Giorgione tot es presenta en un paral·lelisme dels plànols. Per exemple, a la «Venus adormida» el plànol imaginari on jau la dona nua, és paral·lel al plànol real

del llenç i a l'igual que aquell tots els demés. Les cases i els arbres, la mar i el cel, al darrere.

En carvi, a l'obra d'En Vermeer, una en la qual és representat l'autor pintant una dona al seu taller, hi ha un primer plànol indicat per una cortina, el segon plànol el ocupen el pintor i una taula, l'últim, la model i el fons del quadre. Hi han també els plànols paral·lels, però l'artista ha fet tot el possible per trencar aquest paral·lelisme. La il·lum. l'empra per aquest fi i l'entrajolat de terra, fugint cap el fons del quadre, el completa i així apareix un altre plànol imaginari oblicu a la superfície real del llenç, que segueix la línia de les ralojes o que es referma a la cortina, a la taula, a la model.

Vé el període barroc. Al quadre de Rubens «El rapte de les filles de Leucipo» es percibix la presència d'unes línies que intenten destruir el sentit d'imitat del quadre. La horizontalitat representava un paral·lelisme, es va trencar aquesta i aparegué el plànol imaginari oblicu al real; ara es trencà la verticalitat i dona lloc al segon plànol oblicu i la composició sembla més anàrquica. Se fugí de la verticalitat al període barroc. Tot és oblicuïtat i escorç. Més el colp de mort a la sensibilitat ordenadora el dona l'impressionisme.

Fins aquell moment el quadre era quelcom tancat amb una estructuració, un microcosmos; el que passava fora no interessava. La tendència esmentada canvia el concepte del quadre; de cosa estructurada esdevé part desestructurada oberta. Es, en el primer cas, com si tot fóra un escenari on està tot preestabert; és, en el segon cas, una finestra oberta als atzars més grans. Així, és l'estat de subordinació a un tot el que diferencia un quadre ordenat d'un desordenat o impressionista.

L'art passa d'ésser una activitat intel·ligent a ésser una reacció vegetativa.

Les ciències fisico-químiques crearen la fotografia que copsa amb més fidelitat els aconteixements reals, única aspiració del devallat esperit del pintor.

Llavors els grans esperits reaccionen. Van Gogh ens diu: «Es comença per l'infructuosa tentativa de voler seguir la naturalesa, però s'acaba limitant-se a crear amb la paleta». Més tard, el dit autor, va tendir a una estructuració abstracta.

Pubis de Chevannes cercava, segons deia, una unitat més harmònica.

Cezanne cercava un ritme nou i silenciós i aquest element cabdal havia d'ésser una ordenació clara.

Seurat manifestava que vivia al seu esperit un gran anhel d'harmonia.

Tota la pintura moderna va seguir a de aquests mestres en les seues especulacions abstractes i molt allunyades de la natura.

Més tard, Picasso, Braque i els demés cubistes obriren les portes a les modernes estructuracions que ha fet florir una mainada asombrosa d'artistes lliures de prejuins a tots els països.

Cal dir que València ha estat adormida?

A la febrosa lluita esdevinguda per l'anel·hel de renovació des de l'esfondrament del sentiment ordenador a l'art pictòric, el nom de València no sona.

En 1884, Seurat presentà la primera protesta contra la desestructuració i aquest acon-

de l'exposició d'art novell

De la simpàtica exposició que's celebra al local que fon l'antiga «Sala Blava» hem tret les següents impressions una mica telegràfiques ja que el temps i l'espai son curts i no és cosa de no fer-ne esment a l'únic periòdic de nostra ciutat que s'interessa per les qüestions culturals, d'aquest aconteiximent veritablement significatiu i encoratjador.

MANOLITA BALLESTER.—Heus ací la contribució de la feminitat valenciana a l'art modern. Presenta dues obres «Idil·li» i «Família». «Idil·li» està plé de sensibilitat femenina, una mica infantil, quelcom de nena que juga a nines. Respira aquest quadre un estat psicològic ben definit. «Idil·li» és el «Selbstidil», el propi idil·li, amb l'interpretació de la figura masculina amb un lirisme delicat i fervorós entusiasme, en canvi la femenina es feta amb una indiferència encara que amb simpatia. «Família» es quelcom disgregat i superficial, molt allunyat del bon camí d'«Idil·li» sobre el qual camí creiem deuria insistir.

FRANCESC CARREÑO.—Exposa tres obres molt interessants «Retrat», «Maternitat» i «Paisatge». Cada una d'una tendència diferent. El retrat de factura cezanniana però sense les deformacions que caracteritzaven al geni francès. El paisatge d'una gran violència acusadora de volums, es interessantíssim. En aquesta tendència i a l'altre maternitat és aón aconsellariem al jove pintor que insistira a «Maternitat» els volums adquirixen una suavitat de caliu maternal. Es quelcom que fa pensar en Renoir i en Picasso, ensems.

JOSEP RENAU.—Presenta «Part» i «Transfiguració», «Part» està concebut amb una delicada composició reveladora d'una sutil i rara sensibilitat per la línia. Els seus dibuixos mostren un sentit plàstic molt gran, ens agraden més que els dos olis. El «cartellisme» li perjudica molt. Eixa tècnica d'aerògraf, que tant a la perfecció coneix devia desterrar-la. Lleva força a les seues creacions, fent-les superficials i frívols malgrat els assumptes. El dratisme està sols en els títols. La pintura es externa i Renau pot no ésser-ho, els seus dibuixos ho atestigüen.

Trobem a ENRIC CUÑAT una mica fora de lloc en aquesta exposició, sobre tot en «Pati de jardí». Als altres dos, la fina espiritualitat d'En Cuñat es manifesta. Té una exquisida perceptibilitat de l'emoció de la natura sense

teixement que revoluciona Europa passa desapercebut a València.

Ací no se n'adonaren de cap dels sucesos artístics ocorreguts des de l'impressionisme. Més, de sobte, aquesta mainada de joves arniscats ixen disposats a lliurar la batalla de l'art modern. Tindrem que dir que els desitgem la major sort i que s'adherim a la seua tasca?

Cal que rectifiquem la nostra conducta. Ja que a les nostres escoles es camina mig segle rerassagat, hi ha que fugir d'elles i cercar l'art a la pròpia sensibilitat.

Hi han milers de publicacions sobre art modern. Siguen elles la guia del jove pintor ja que aquelles s'han oblidat d'ésser-ho. Hem de deixordir-nos d'aquest estat letàrgic.

No devem ésser els últims en incorporar-nos a l'ambient artístic europeu, devem abraçar els nous corrents per patriotisme i per pròpia dignitat artística.

XIQUETES

FRANCESC BADIA

IDIL·LI

MANOLITA BALLESTER

la teatralitat d'altres. Es la seua, la pintura humil, plena de l'íntim sentir, més poètic que plàstic. Cuñat guanyaria exhibint les seues teles a soles. Nosaltres pensem que deu pintar amb l'íntima companyonia del paisatge. La seua obra es plena de silencis de camp. En una exposició sols per a d'ell, devia exposar, així gaudiríem aquest sol de flauta lírica i camperola que's l'obra de l'exquisit poeta Cuñat.

JOSEP SABINA.—Exposa dues obres plenes de sensibilitat i moderna factura. L'una «Poble» te quelcom del tendre sentiment d'un niu, és alló un niu, un niu d'homens que sembla cridar-nos a una dolça i tranquil·la vida. Es alló, puix, un poble sense les rancúnies, d'un de veritat però amb tota la seua tendror. L'altre «Calvari» d'una tècnica diferent amaga una suau melangia. Sabina té també el sentiment poètic del paisatge. Nosaltres li recomanariem insistira en la modalitat de «Poble», tanmateix ens semblaria bó per a d'ell un passetjet per la figura.

JIMENEZ COTANDA.—Tenen les seues obres quelcom de la rebelió contra l'ofici del grec Galanis o del francès Utrillo. Li perjudica la anèdota massa dominant i la filosofia que

aguaita pel quadre «Sin novedad en el Frente» A «Escola» hi han valors més interessants. Nosaltres considerem que si es lliurara de l'obsessió descriptiva per a fer pintura pura hi guanyaria. També ens semblen els quadres exposats per Jimenez Cotanda una mica desestructurats. Per tot això li recomanariem que, per a una temporada fera pintura abstracta.

Presenta ENRIC CLIMENT un quadre al tremp compost per l'abstracció d'elements concrets: un home i una dona. Interessant i fi de línia i de colors i una peixera de factura ingenua i d'exquises reminiscències japoneses. Ens plau vore a Climent per aquest camí. Lliure de l'obsessió dels seus.

V. BELTRAN.—Exposa tres obres molt conegudes. D'elles la més interessant «Dansarina», presentada a l'Exposició de Barcelona, està plena de ritme i moviment. Les altres uns relleus del poema Góngora de majistral execució ens agraden, sobre tot «Galatea» que gaudix de més modernes solucions de composició. Nosaltres desitjariem vore orientar-se a Beltran, una mica olvidat dels seus perfectes coneixements de l'anatomia humana. Creiem que guanyaria de delicadesa de línies i volums. Ell tan exquisit ja.

ANTONI BALLESTER.—Presenta dues escultures. L'una «La visitació» excel·lent de simplicitat i de frescura. Es un Giotto o un Fra Angèlico. Aquest camí té un perill: l'anèdota; més té també una puresa de línia que deu conservar. «Naturalesa morta» del mateix no ens plau. Es una cosa poc escultòrica i pesada, quina diferència de la lleugeresa de l'esmentada «Visitació». El baix relleu el trobem encertadíssim. Te Ballester un camí propi que deu seguir, aquest de la simplificació en grans masses.

PEREZ CONTELL.—Presenta dues interessants obres: «El cec del carrer» i «Bailaora», tots dos estan sentits amb una forma ingenua prometedora de futures realitzacions més profundes. La composició del «Cec» es una cosa ben feta que'ns fa concebre moltes esperances. Li aconsellariem traslladara a l'escultura el sentit de simplicitat que gaudeix el baix relleu. Així com en el cas interessant de l'escultura «bailaora» creiem que guanyaria de estar concebuda amb més netedat de línies, concretant amb més precissió els volums. Els seus dibuixos una mica a lo Geuguin barrejats amb art negre els trobem forts i interessants.

El baix relleu de Francesc Badia «Xiquetes» te una gràcia primitiva i dura, mes que de guix sembla esculpit en granit per la seua simplificació austera treballada rudimentàriament. La línia te una finor de baix relleu prehistòric molt marcada. El dibuix també de «Xiquetes» es més gracios, més mogut, ens agrada molt. No té aquella duresa del relleu i es força més infantívol, més juatú, en fi, més «xiquets» esperituàlmet.

RICARD ROSO.—Presenta sols una obra. Amb ella a soles no podem jutjar al seu autor. L'obra presentada és una cosa frívola, lleugera amb certa gràcia de bibelots i res més. Trobem desgraciada la solució de mans i peus, en canvi el cap és plàstic, així com la composició. Ens plau, puix, a trossos.

SALVADOR VIVÓ.—Presenta un dibuix un alarde de tècnica plé de felices solucions de problemes de difuminats ingenios i superficial amb unes transparències i compenetració de

el cinema

divulgacions cinematogràfiques

a l'entorn del cinema soviètic

En el firmament cinemàtic mundial la Rússia soviètica relluix com un estel únic: l'estel del seu escut. Entre la tradicional standardització americana, salvant raríssimes excepcions, i la conceptuositat i intel·lectualitat excessiva d'Alemanya, són els comunistes russos els únics que han sabut trobar una nova fórmula de cinema.

El cinema rus no és un negoci, com és sovint als altres països. Tota la producció soviètica va acarada a l'educació de la masa. Ja Lenin deia en la seua contestació a Lunatcharski, el comissari d'instrucció pública soviètic i un dels primers que es va preocupar de l'importància que el cinema tenia per a la nova organització: «De tots els arts, el més important, en la meua opinió, és el cinematogràfic». I tots els homes de la nova Rússia han seguit meravellosament les paraules del dictador.

El rusos tendixen a fer amb el seu cinema un factor poderosíssim de la revolució cultural que ells intenten. Es una cinema nou el seu. Amb la dificultat de carència de medis materials han lluitat arduament i han reeixit formidablement, suplint aquesta carència amb la seua intel·ligència i el seu art.

Però hi ha al cinema soviètic quelcom que dificulta el que siguen exhibides íntegrament als altres països i és la gran quantitat de propaganda política que a tots els films russos s'hi troba. Açò fa que la censura la talle i la retalle, composant un nou film que ens res s'assembla a l'original. Sense aquest caràcter polític que tenen assolirien una major difusió i tots els amants del bon cinema gaudirien d'aquestes magnífiques obres d'art.

Goldobin ha remarcat ben palésament els principis essencials de la producció cinematogràfica de l'Estat; són els següents:

«El cinema, tant en el domini de la producció com en el de l'explotació, deu respondre efectivament a les necessitats que emanen de les relacions socials en l'hora present. I aquest objecte sols es pot realitzar de una manera progressiva. Es precis el crear escenaris que tinguen un contingut essencialment original i preparar quadres nous de directors, d'actors, d'operadors. No deu tendir el nostre esforç a la realització de films sensorials, capaços de rivalitzar amb la tècnica perfeccionada d'Europa o d'Amèrica, o sia, la producció capitalista; devem limi-

mases que recorde al oblidat futurisme. Creiem sensillament que no es aquest camí.

L'exposició és una mostra de valors novells. N'hi han de consagrats més la major part, molt joves, no tenem la maduresa artística, ens afalaga, però, veure en ells llavor per a assolir una no llunyana perfecció.

Som puix aquests l'esperança d'un proper i segur floreixement de l'art novell a València. Confiem-ne.

f. escriba i cantos

tartar-nos a interpretar per a la pantalla la nostra pròpia vida segons les nostres aspiracions, en la mida en que ens ho permetixquen els nostres mitjans materials i la nostra tècnica actual. Partint d'aquest punt de mira, els temes dels escenaris deuen prendre's de la literatura post-revolucionària i que posseix la petjada d'aquesta, transcrivint per a la pantalla escenes dels costums actuals, camp en el qual existix una varietat infinita de combinacions d'un passat odiós i en via de desaparició i d'un pervindre en via d'elaboració. Es considerarà satisfactòria aquella realització que sense exigir un luxe exagerat de recursos materials, deixe en l'espectador una idea clara, sana, útil, susceptible d'estimular el seu pensament, la seua energia, la seua activitat i els intèrprets de la qual hagen format veritablement un conjunt harmoniós en el quadre en el centre del qual evolucionaren.

La realització dels films científics i educatius deura basar-se en mètodes rigorosament científics. Les pel·lícules de vulgarització industrial i agrícola estaran concebudes de tal forma que puguem ésser fàcilment compreses inclús per als il·lustrats. Es de tot punt necessari el fixar en drames històrics, molt curiosament i racinalment documentats, els episodis essencials i més característics de la revolució proletària».

Una de les característiques més grans dels films soviètics és la seua carència de divos. Les pel·lícules russes, el contrari que les de la resta del món, no's fan per l'actor o actriu principal, per que es posen de relleu les condicions d'aquest, sinó que és aquest el qui s'ha d'emmotllar a la pel·lícula. L'exaltació de la massa, resultat del seu règim polític, és el que es fa de remarcar als films soviètics.

Un altre dels punts que fan sobreixir les cintes russes, és l'absoluta preponderància que el director exercix. Ell ha d'ésser l'ànima de la pel·lícula. No's pot, doncs, encarregar un qualsevol de la direcció. Ha d'ésser magníficament preparat. «A la seua intel·ligència natural, diu Carlos Fernández Cuenca al seu llibre *Panorama del cinema en Rússia*, ha d'unir una gran cultura, un perfecte coneixement de la psicologia humana, una gran saviesa en tots mena de disciplines artístiques, i una ampla coneixença de les teories socials». A més a més, ha de seguir una sèrie de cursos a la Escola d'estudis estètics superiors que funciona a Leningrad i que el posaran en possessió de tot el que un bon director de films deu saber.

D'entre tots els directors soviètics hi han dos que es destaquen estraordinàriament: Sergi Michaelovitch Eiseinstein i Vsevolod Pudovkin.

Eiseinstein ha produït les següents pel·

llegiu
“acció valenciana”

lícules: *La vaga* (1924); *El cuirassat Potemkin* (1926); *Octubre* (1927); *Vell i nou*, que abans es deia *La línia general* (1928). La seua facultat més característica es la prodigiosa facilitat que té per resumir en unes quantes imatges d'una força brutal el que altres directors necessitarien molts metres per expressar-ho.

A més a més Eiseinstein té bona cura de no emprar actors consagrats per als seus films. Vol que els intèrprets de les seues pel·lícules siguen homes i dones que visquen la seua pròpia vida davant la camera.

Pudovkin es caracteritza per la seua exquisida cura dels detalls. En les seues obres es fia a l'improvitació. Tot és objecte d'un estudi profund.

Ha produït fins ara: *El mecanisme del cervell* (1925); *El jugador d'escacs* i *La mare* (1926); *La fi de Sant Petersburg* (1927), poema sinfonitzat, i és en 1928 quan produïx la seua obra cum *Tempesta sobre l'Asia*, també coneguda per *El descendent de Genghis Kan*.

Ací a València només hem vist que dues veritables cintes soviètiques: *Turksib*, aquella magnífica cinta documental, prodigi de fotografia i de camera, i *El poble del pecat*, l'obra d'Olga Preobraienskaia.

Encara que políticament nosaltres som molt allunyats del comunisme, com a amants del bon cinema som uns entusiàstics admiradors dels films russos. Esperem que ara, amb l'adveniment del cinema parlat i sonor, la Rússia soviètica sabrà seguir la seua gloriosa, encara que curta, tradició, valència i març, 1931.

jaume tafalla

EXCURSIONISME

és la

Revista de la Joventut Catalana

Tracta dels problemes que interes- sen la nostra joventut i el seu millo- rament

Educació física

Secció d'excursionisme, acampada, gimnàstica, vol a vela, navegació, etc.

Educació moral

Secció de GUIATGES, formació del caràcter, biografies, moviment inter- nacional, de la joventut

Educació patriòtica

Comentaris d'actualitat, problemes de Catalunya, política internacional, informació de «Palestra»

Jove Català:

El teu periòdic és

EXCURSIONISME

REVISTA DE JOVENTUT

Subscriu-t'hi ara mateix!

San Martí, 5 - VALENCIA

la política nacional aclariments

Amb motiu de la discrepància que sobre el nostre concepte de la política ha manifestat el senyor Francesc Bosch al número 19 del prestigiós setmanari «Avant» atribuint-ho equivocadament al nostre company Jaume Tàfala, ens plau insistir sobre la matèria.

Ens interessa ocupar-nos d'aquelles afirmacions que malgrat defensar la política no defensen cap forma d'aquesta.

Negar que no es pot fer nacionalisme prescindint de la política, en el sentit restringit de *derechas e izquierdas* que encara acampa, condueix a l'absurde posar la forma de govern per damunt de la nació, converteix el mig en fi. Sentar aquest criteri tampoc és fer política; qui la combat en les seues múltiples manifestacions tampoc ne fa; al·trament tindriem que qui no parla ni se'n ocupa faria la *política del silenci*; en aquests casos no se'ns pot dir apolític i hom no pot negar la realitat de la *política escèptica o política apoliticista*.

Tot plegat aquestes denominacions ens semblen un joc de paraules poc recíxit que no menen a la conclusió de que el nostre criteri s'ajusta a la *política de realidades* del senyor Camló, i gràcies que l'articulista no se li ha ocorregut afiliar-nos a la *U. P.*...; tanmateix, el nacionalisme és una *realitat*, encara que no la vullguen reconèixer, o intenten bandejar-la, els polítics pràctics.

Per, si no tenim arguments per a demostrar que podem fer valencianisme sense fer política, heus ací que el mateix senyor Bosch ens els dona tot seguit amb aquestes dues definicions de la política: «Art de governar l'Estat» i «Habilitat per a aconseguir un fi». I bé! ¿No és pas possible escatir i defensar els principis nacionalistes sense altre d'altre que el compliment d'un deure primordial d'humanitat, renunciant com a fi immediat els gambalutges de la governació i considerant pertorbadora l'*habilitat política*? Els qui fonamenten la llibertat d'una nació en la cultura i en el sacrifici és perquè son impolític o perquè consideren com a secundari l'*aspecte* polític.

El nostre valencianisme ha d'èsser francament nacionalista i universitari, cercant horitzonts d'expandiment a les nostres idees i no pas de reclosió. Les idees polítiques resulta insensat portar-les als recintes acadèmics, però si per ventura la política vermella o la negra ho intenta traspua desseguida la seua misèria, el seu verí i la seua impotència; la vida nacional està per damunt de totes les polítiques i informa, si ens plau per força, el nostre caràcter.

Com a universitaris no podem ésser liberals ni reaccionaris, però les disciplines intel·lectuals ens ensenyen a ésser comprensius i respectuosos.

Malgrat el nostre apoliticisme ens permetem creure que de la política en tenim un concepte més enlairat. Per a nosaltres la *governació de l'Estat* en les condicions en que és troba el nostre poble no consisteix en treure diputats rònegament sino en revalencianitzar totalment la vida nacional mitjançant la *cultura*, això és: fer nacionalisme, nacionalisme i nacionalisme (1), com a problema previ, indispensable, i açò que en l'ordre nacional no és política: per als valencians en l'in-

ternacional ho és i molt superior a la dels republicans i monarques.

Per tindre un criteri tan restringit el senyor Bosch és pel que creu encara que la destrucció de la nostra personalitat és deguda al senyor Felip V, contra el qual arremet perquè era rei. Però no, senyor, no, la destrucció de la nostra personalitat és deguda als propis valencians, els quals per altra part no ens podem evadir de la llei que fixa el tarannà de l'història.

Fixi's també el senyor Bosch que no és pas el mateix dir la *democràcia inculta i fanàtica* que la *inculta i fanàtica democràcia*. Habilitats, no; i creguem que no cal insistir sobre les classes de democràcies i aristocràcies...

Encara que nosaltres proclamem el nostre apoliticisme cal no confondre l'apartament del nacionalisme i la política que sustentem amb la negació dels drets polítics com a subdits, per nacionalistes que siguem, de l'Estat al qual paguem.

Qui serà capaç de negar el dret d'un nacionalista valencià a exercir professionalment un càrrec com a funcionari de l'*Estado*, per estreta que siga la seva disciplina, si té suficiència i vocació? Per consegüent entenem, sense por a ésser desautoritzats, que un nacionalista valencià té dret a intervenir en qualsevol partit polític, aportant per aquest mitjà la seua intervenció en la defensa d'un caire dels interessos patris. Tant de bo que tots els partits representants avui de les oligarquies castellanques de Madrid es trobaren en mans dels nacionalistes valencians.

Fundem el nostre criteri en dues raons. Considerem que els partits polítics existents a València, malgrat la seua dependència madrilenya no poden menys d'ésser valencians i en ells s'acullen persones l'amor a València de les quals no es pot posar en dubte; negar-ho demostraria ofuscació. Per altra part resultaria antipatriòtic negar-se a intervenir políticament en els partits actuals, abundantment llocs a persones menys preocupades pel triomf dels interessos nacionals nostrats, en nom d'un patriotisme còmode. El nacionalisme pot donar homes i fer gran la política, aquesta jamai podrà donar-li'n, ni garantir-li el car és cixorca.

Precissament en mig de la concupiscència d'aquests *partidos* és on podrien definir-se, sense estridències, les veritables valors dels nacionalistes. Estimem la virtut que triomfa en el perill però no pas la que el defuig sistemàticament.

david abramsohn

(1) Els problemes nacionalistes no tenen cap semblança amb els problemes polítics. Un problema nacionalista sols per accident és polític. En el fon és més pregon. I, sinó, ho veureu desseguida. Enfront els problemes polítics hi caben opinions, hi caben diferents tendències, hi caben regateigs. Davant del problema nacionalista parlen sols els sentiments. El nacionalisme no es discuteix: es rebutja o s'estima.

Davant dels problemes polítics hi caben la transacció i les modificacions però davant del problema nacionalista, no. Perquè el naciona-

escolta, valencià!

Si el teu valencianisme és encara anticatalanista és que tens una idea migrada de ço que val València i una gran confusió sobre les idees nacionalistes.

Fixat bé i aprent-ho de memòria, d'una vegada ja, si pretens ésser patriota i espolsar-te els estigmes que potsar han pres carta de naturalesa en la teua humanitat:

Alacant-Castelló-València son tres *provincias* espanyoles, però no pas una nació.

Barcelona-Girona-Lleida-Tarragona son quatre *provincias* espanyoles però no pas una nació.

Aquestes set *provincias*, trosejades a conveniència de l'*Estado*, són per a l'història, juntament amb Mallorca i Rosselló, una nació reconeguda universalment fins al cim de l'Acropoli d'Atenes i fins al capdamunt del Pontificat, per Catalunya, quan formava tres Estats: Comtat de Barcelona, Regne de Mallorca i Regne de València.

Una nació pot tindre varis Estats jurídics, però per sobre de tots hi ha l'Estat racial que forma la resistència espiritual de la nació; quant més facilitem el desenvolupament de l'unitat de l'Estat racial més perfecta serà la nació, puix els Estats jurídics combinaran millor les seves forces front a les estranyes, fins a anular tota fragmentació, en benefici de la unitat de Poder. Aquesta és simbolitzada per Jaume I, a l'Estat Mitjana.

Si la Catalunya confessada d'avui assolís la llibertat ans que Alacant-Castelló, nosaltres seriem un cas de minoria nacional dins de l'*Estado*, fins incorporar-nos a la resta lliure de la nostra nació.

En una esfera més particular tenim a la nostra comarca la zona valenciana de l'oest on el castellanisme ha fet estralls. Encara que els seus habitants s'oposin nosaltres no hi transgirem mai fins a tornar-la de bell nou al seu primitiu ésser i estat valencià i, amb aquest, al català.

L'ésser valencià, sense estigmes, és una de les millors penyores de catalanitat.

La València mig-aval amb els seus savis fon el breçol de l'imperialisme català i amb les seves essències embaumà tota la Mediterrània.

Treballa, valencià, per a que en el catalanisme tornen a imperar doctament les essències de la nostra catalanitat. No faces el joc als enemics de la terra; la teua mentalitat estaria per desota de la d'un extremeny que no nega la seva nació castellana.

Sàpies resistir la prova d'una dominació trasbalsadora.

Sigues fort per a sacrificar els teus localismes com d'altres germans teus, d'altres contrades, els sacrificuen en bé de la raça tota.

Vullgues l'espandiment de l'esperit de la terra, i si aquest existeix reconeix-lo, no sigues mesell.

Els problemes nacionaliste no es resolen capriciosament ni amb passions bastardes sino amb coneixement de causa.

llegiu
i
propagueu
les publicacions valencianes
butlletí de la societat castel·lo-
nenc de cultura
avant
nostra novel·la
acció valenciana

lisme no és doctrina, no és una visió personal és un fet, una realitat, i amb les realitats no es pot fer més que acceptar-les com cosa santa o considerar-les com un pecat i combatre-les per a veure si es destrueixen. I sols les destrueixen quan s'hagués acabat l'arrel, que és el fet, l'essència de sa existència. D'altra manera no és possible. Però lo que no pot ser és l'absolució, és tancar els ulls davant la nacionalitat. Cambó (*La Veu de Catalunya*, 16 abril 1917).